

Завичајни музеј
Петровац на Млави

Српских владара 163
12300 Петровац на Млави

тел: +381 (0)12 334 808
e-mail: muzejpetrovacnamlavi@gmail.com
web: muzej-petrovacnamlavi.org.rs

ЗАВИЧАЈНИ МУЗЕЈ

Број: 74/16
2.03. 2016 год.
ПЕТРОВАЦ

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ
Завичајног музеја – Петровац на Млави
за 2015. годину

ЗАВИЧАЈНИ МУЗЕЈ

Број:

74/16

2.03.

2016

год.

ПЕТРОВАЦ

**ИЗВЕШТАЈ О РАДУ
ЗАВИЧАЈНОГ МУЗЕЈА – ПЕТРОВАЦ НА МЛАВИ
ЗА 2015. ГОДИНУ**

Током 2015. године Завичајни музеј Петровац на Млави је успешно реализовао предвиђени План и програм рада за ту годину. Поред стручних послова из музеолошке делатности, запослени у Завичајном музеју успешно су обављали све текуће послове уз примену нових прописа у административном вођењу и пословању јавних установа културе.

ЗАШТИТА И ДОКУМЕНТАЦИЈА

У оквиру **међународног истраживачког пројекта "Развој металургије у Еврозији"**, између Народног музеја из Београда и Института за археологију Универзитетског колеџа из Лондона (UCL), Велика Британија, било је предвиђено и снимање локалитета Беловоде из ваздуха (аерофотографија). Средства је обезбедио Универзитетски колеџ из Лондона, а стручни тим археолога из Народног музеја у Београду је 6. маја 2015. године обавио снимање локалитета Беловоде камером која је постављена на дрону. Према Уговору који прати Пројекат предвиђено је да се документација са овог снимања достави Народног музеју у Београду.

За потребе сталне поставке или за путујућу изложбу о Беловодама, **конзервирано је** и делимично рестаурирано **осам типолошки различитих керамичких посуда** (пет типова здела, амфора, лонац и просопоморфни поклопац). Конзервацију је обавила сарадник на пројекту Народног музеја у Београду "Археометалургија винчанске културе" – Марија Свилар из Београда.

За документацију о Петровцу и околини скенирано је у више наврата неколико десетина докумената, углавном тапија, фотографија и разгледница, које су уступили сарадници Музеја: Раде Обрадовић из Великог Поповца, Мића Аксентијевић из Добрња, Тања Бошковић, Ведрана Илић и Владимир Пауновић из Старчева, Милан Пауновић из Витовнице, Живорад Николић из Мелнице, Драган Фелдић из Пожаревца, Димитрије Радосављевић, Ратибор Лала Јовановић и Александра Богуновић из Петровца на Млави.

Господин Владислав Макиш из Петровца на Млави поклатио је Завичајном музеју **39 свезака – дневника Моме Јовановића**, петровачког фотографа, који је вредно евидентирао чаршијске догађаје од 1960. до 1990. године.

Овогодишњи рад у просторијама Старе основне школе, где је смештен депо Завичајног музеја, одвијао се у временском периоду од 10. јула до 10. септембра 2015. године. Поред дугогодишње сарадње коју Завичајни музеј у Петровцу на Млави остварује са Народним музејом у Београду – у оквиру пројекта "Археометалургија винчанске културе", пре пар година музеји у Београду и Пожаревцу започели су сарадњу са Универзитетом Кардиф из Велике Британије. Наиме, у оквиру међународног пројекта који је склопљен између Народног музеја у Београду и Универзитета у Кардифу (Велика Британија), а у сарадњи са Народним музејом у Пожаревцу, 2014. године су обављена археолошка истраживања на локалитету Селиште у Орешковици. Истражене су три сонде, а сав покретни материјал са ископавања као и узорци сакупљени на терену за разне анализе налазе се у депоу Завичајног музеја у згради Старе основне школе. Самим тим, од ове године и Завичајни музеј је учесник у Пројекту којим руководе археолози Душко Шљивар испред Музеја у Београду и Душан Борић са Универзитета у Кардифу. **На овогодишњем пројекту "Археометалургија винчанске културе" радило се на обради керамичког материјала са неолитског локалитета Селиште у Орешковици, на превентивној конзервацији и рестаурацији керамичких посуда, пре свега на детаљном чишћењу фрагмената, а затим и на спајању и лепљењу делова посуда, као и на обради и сређивању документације како керамичких, тако и осталих покретних налаза са овог локалитета.** Поред археолога Завичајног музеја биле су ангажоване и две колегинице Марија Свилар, археолог из Београда и студенткиња завршне године Драгана Ђурђевић из Смедеревске Паланке, као и дванаест студената из Велике Британије - који су боравили у просторијама Старе основне школе у периоду од 10. јула до 6. августа и за то време су прошли обуку статистичке обраде керамичког материјала, која подразумева не само рад са грнчаријом, односно издвајање типолошки одредивих фрагмената, већ и рад на рачунару у специфичној бази података. Студенти су прошли обуку цртања и документовања археолошког материјала (грнчарије и других артефаката) уз помоћ Саше Живановића, археолога из Београда, који је ангажован на Пројекту за израду техничке документације, у циљу адекватног документовања и презентовања археолошке грађе. Теренску документацију подразумевају: исцртавање „Ц .. налаза и керамичког инвентара, фотографисање „Ц .. налаза и керамичког инвентара, фотографисање студијског керамичког материјала и израда техничких скица. **Упоредо током рада на статистичко-типолошкој обради керамичког материјала са локалитета Селиште у Орешковици, радило се на прању и сотирању керамичког материјала и осталих покретних налаза са овогодишњих ископавања на локалитету Беловода.** За два месеца завршена је комплетна обрада керамичког материјала са локалитета у Орешковици и његова документација, као и сортирање и паковање осталих покретних налаза са овог локалитета. Евидентирано је преко 7000 фрагмената посуда (ободи, дна, дршке, орнаментисани фрагменти), од тога је за теренску документацију издвојено око 360 репрезентативних комада који су инвентарисани, односно додељен им је јединствени инвентарни број и представљају најбољу илустрацију, тј. преглед свих културних слојева и регистрованих археолошких целина на Селишту. На крају, сав керамички материјал са Селишта - обрађен и са овогодишњих ископавања Беловода – необрађен, али опран, као и остали покретни налази су спаковани и налазе се у депоу Завичајног музеја.

Након обраде керамичког материјала са Селишта и резултата анализе Це14 датума ради се о винчанском насељу које припада старијим фазама, тзв. винча-тордош фазама винчанске културе и да је живот у насељу трајао око 200 година.

Музејске збирке су ове године увећане поклоном и откупом.

1. **Етнолошка збирка.** Откупом 26 предмета: од Олге Обрадовић из Великог Поповца (4), Драгане Рајић из Мелнице (6), Јелене Јанаковић (1) и Радмиле Којић (1) из Петровца на Млави, Драгана Јанковића из Великог Лаола (2), Иване Милосављевић из Каменова (6) и Горана Бошковића из Старчева (6). Поклоном 6 предмета: од Радмиле Којић из Петровца (1), Драгана Јанковића из Великог Лаола (1) и Тање Бошковић из Старчева (4).

2. **Историјска збирка.** Откупом 68 предмета: од Радета Обрадовића из Великог Поповца (31), Милана Илића из Петровца на Млави (27) и Драгана Фелдића из Пожаревца (10). Поклоном 30 предмета: од Радета Обрадовића из Великог Поповца (1), Милана Илића (3) и Драгише Ружића (26) из Петровца на Млави.

3. **Ликовна збирка.** Искључиво обогаћена путем поклона. Укупно 17 радова од којих су 2 (Славице Марковић и Оливере Гаврић Панић) остављена Завичајном музеју након реализације изложбе „Нови поглед“, а осталих 15 су прибављени од чланова УЛУП-а на позив Завичајног музеја. Радове су поклонили: Драган Милосављевић (1), Матилда Вељковић (1), Бранко Лукић (2), Милица Лукић (2), Милан Марковић (2), Милан Абета Марковић (1), Весна Максић (1), Љиљана Колев (1), Радмила Којић (1), Данило Радојковић (1), Владислав Макиш (1) и Синиша Петровић (1).

АРХЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА

У оквиру међународног пројекта који је склопљен између Народног музеја у Београду (са сарадницима на пројекту Народним музејом у Пожаревцу и Завичајним музејом Петровац на Млави) и Универзитета у Кардифу (Велика Британија), ове године су обављена археолошка истраживања на локалитету Беловоде, која су трајала од 10. јула до 12. августа 2015. године.

Чланови екипе на терену су археолози: Душко Шљивар, Душан Борић, Мирослав Кочић, Тереза Нелсон и Сузан Стратон. Најпре су обављена геомагнетска снимања дела терена на Беловодама и сонда бр. 19, димензија 5x10м, је постављена на северном делу локалитета. Упоредо се радило и на ископавању сонде и на снимању доступних површина на локалитету. Обзиром на количину прикупљеног материјала, као и на отворену површину ископа, истраживања на сонди нису завршена, само је уза западни профил сонде 19 истражен ров до здравнице да би се делимично видела стратиграфија северног дела локалитета. Испод слоја орања на око 50 цм од површине терена откривен је већи део порушеног и у великом пожару стадалог објекта. На основу прелиминарног увида у материјал сонде 19 на Беловодама као и на Селишту заступљене су само старије фазе винчанске културе. Дебљина културног слоја на овом делу северног сектора локалитета заједно са укопом јаме износи око 2,5 м. Истражена површина сонде је покривена џаковима и онда је затрпана, односно површина терена је враћена у првобитно стање.

ИЗЛОЖБЕНА ДЕЛАТНОСТ

Током 2015. године Завичајни музеј реализовао је, у сопственом галеријском простору, **седам тематских изложби** – из области историје, историје уметности, археологије, етнологије, из области заштите природних културних добара и једну ликовну изложбу; а остварена су и **пет гостовања изложби из збирки** Завичајног музеја.

Од **6.03.2015.** до **27.03.2015.** године реализована је изложба **„Нови поглед“** – ликовна изложба слика, цртежа и мозаика, групе аутора: Славица Марковић, Иван Панић, Оливера Гаврић Панић. Изложба је финансирана и логистички подржана у сарадњи са Народним музејом у Великом Градишту, где је и премештена након приказивања петровачкој публици.

Од **3.04.2015.** до **24.04.2015.** године у Галерији Завичајног музеја приређена је **изложба дечијих стрипова и илустрација**. Изложба је била финални део манифестације **„Стрип, 9.стрип“**, приређене у част Божидару Божи Веселиновићу, истакнутом илустратору, стрип цртачу и једном од пионира стрипа као уметничке форме друге половине XX в. На тај начин је, с обзиром да је по други пут за редом манифестација одржана, уједно успостављен континуитет у остваривању идеје о брендираној и препознатљивој стрип манифестацији у Петровцу, инициране Легатом Веселиновићих илустрација који се налази у Завичајном музеју. **Ове године је манифестација осмишљена као отворени конкурс за децу предшколског и основношколског узраста**, са циљем да се реализује изложба стрипа и илустрација, односно пробраних радова пристиглих по конкурсу. Захваљујући свесредној помоћи свих школских педагога и многих наставника из школа са територије општине Петровац на Млави, пристигло је неколико стотина дечијих стрипова и илустрација. Жири састављен од два историчара уметности: Милице Илић и Ксеније Илић, и једног педагога – Јелене Јанаћковић (која је, као и Ксенија Илић, радник Народне библиотеке „Ђура Јакшић“) пробрао је нешто више од стотину радова. Најуспешнији аутори су награђени приликом свечаног отварања изложбе. **Награде су донирани Музеј примењене уметности из Београда и Народна библиотека „Ђура Јакшић“ из Петровца на Млави (књиге посвећене стрипу и илустрацији), као и Дирекција за омладину и спорт из Петровца на Млави** која је обезбедила цртачки материјал за ученике и слаткише за предшколце. Резултат је на крају био задовољавајући, **манифестација** је опстала и уједно постала обавезујућа за Завичајни музеј – чија ће дугорочна стратегија развоја од сада неизоставно подразумевати брендирање Боже Веселиновића као уметника и промовисање стрипа као легитимне савремене уметничке форме.

Од **27.04.2015.** до **13.05.2015.** године, у Галерији Завичајног музеја била је актуелна историјска изложба **„Млавске војводе у ратном периоду српске револуције 1804-1815“**. Аутори изложбе су Барбара Ивковић, сарадник петровачког музеја и проф. историје у средњој школи „Младост“ у Петровцу на Млави, и Милорад Ђорђевић, директор Народног музеја у Пожаревцу. Изложбу су чинили панои са ауторским текстом и документарним фотографијама, као и предмети који су позајмељени из Историјске збирке Народног музеја у Пожаревцу. С обзиром да је од ове године Завичајни музеј аплицирао **ИКОМ-овом** промотивном пројекту **„Дани музеја, 10 дана од 10 до 10“** – у оквиру којег је организована и **„Ноћ музеја 2015.“** – ова изложба је била и део активности Завичајног музеја у оквиру те манифестације.

У „Ноћи музеја“, **16.05.2015.** године, отворена је археолошка изложба **„Тај светли средњи век“**. Аутор изложбе је Смиљана Додић, виши кустос Завичајног музеја у Јагодини – из чије је Средњовековне збирке уступљен презентовани материјал. Изложба је у Завичајном

музеју – Петровац на Млави била актуелна до **14.7.2015.** године. Поред изложбе, програм су у „Ноћи музеја“ употпунили Одред извиђача „Млава“ и Удружење гљивара и љубитеља природе из Петровца на Млави, који су испред зграде Музеја организовали изложбу укуса средњовековне хране, као и петровачка Народна библиотека „Ђура Јакшић“ у чијим просторијама је уприличена изложба старе и ретке књиге.

Од **24.07.2015.** до **14.09.2015.** године у Галерији Завичајног музеја је организована етнолошка изложба „Културно наслеђе Влаха у области Млаве“ коју потписује етнолог Даница Ђокић, музејски саветник Народног музеја у Пожаревцу и дугогодишњи стручни сарадник петровачког музеја. Изложба је реализована у оквиру пројекта „Буђење свести о култури и националној припадности Влаха са фокусом на младе“ – који је финансиран од Савета Европе и Европске уније.

Од **23.09.2015.** до **16.11.2015.** године приређена је изложба „Небески ловци“. Аутори изложбе су Марко Раковић и Далиборка Станковић, кустоси Природњачког музеја из Београда – са којим је овом приликом настављена сарадња успостављена претходне године гостовањем изложбе „Сведоци прошлости“. Изложба „Небески ловци“ је по посећености превазишла све изложбе које је организовао Завичајни музеј од свог оснивања, подједнако је заинтересовала и децу и одрасле, у сарадњи са основним школама са територије општине Петровац на Млави организоване су групне посете.

Од **2.12.2015.** до **11. 02. 2016.** године у Галерији Завичајног музеја била је актуелна документарна историјско-уметничка изложба „Манастир Витовница“. Аутори изложбе су Милица Илић, кустос и директор Завичајног музеја – Петровац на Млави и др Ивана Женарју, историчар уметности из Београда. Изложба је реализована са благословом Његовог Преосвештенства Епископа браничевског др Игнатија Мидића и уз свесрдну помоћ старешине манастира Витовнице Пимена.

У галерији средње школе „Младост“ у Петровцу на Млави гостовала је од јануара месеца документарно-историјска изложба Завичајног музеја „Велики рат“. Од 17.03.2015. до почетка јула месеца 2015. године, у истом простору, изложбом „Завичајни сликари“ представљено је 11 уметничких дела из Ликовне збирке Завичајног музеја.

У оквиру „Ноћи музеја“ у мају месецу, у Народном музеју у Великом Градишту, презентован је део Легата Радмиле Веселиновић – 2 Политикина „Забавника“ и 4 оригиналне илустрације Божидара Веселиновића.

У Музеју Крајине, односно у Музеју Хајдук Вељка у Тодорчетовом конаку, у Неготину, 7.07.2015. године, отворена је изложба фотографија из Легата Станка Костића који се чува у Завичајном музеју у Петровцу на Млави.

У децембру је у реновираној галерији средње школе „Младост“ у Петровцу на Млави Завичајни музеј поставио изложбу уметничких радова завичајних сликара и фотографа – радова који су у Ликовну збирку Завичајног музеја поклоном пристизали током целе године.

Посећеност свих изложби била је у домену очекиваног. Просечна посећеност једне тематске изложбе у Галерији Завичајног музеја броји 74 појединачних и 8 групних посета, тј. око 300 посетилаца по изложби, односно, око 200 на месечном нивоу.

ПЕДАГОШКО-ПРОПАГАНДНИ РАД

Сходно програму пословања и рада, као и други музеји у земљи и иностранству, и Завичајни музеј Петровац на Млави је формирао Педагошко-пропагандно одељење, које је 2013. године и статутарно формулисано. Циљ је интезивнији рад са посетиоцима школског и предшколског узраста, реализација радионица, трибина и различитих јавних садржаја у Музеју у циљу промовисања рада и успостављања интерактивног односа између посетилаца и изложбеног садржаја.

У 2015. години организовано је више групних, стручно вођених, посета Музеју него било које претходне године. Завичајни музеј – Петровац на Млави посетило је претходне године **55 групно организованих посета:** основаца (из ОШ „Бата Булић“ и школа из околних села), средњошколаца (из Средње школе „Младост“), ученика основне и средње школе из Беле цркве, најмлађих посетиоца из дечјег вртића „Галеб“ из Петровца на Млави, етнобалканолога из Швајцарске, етномузиколога из Београда, новинара из Београда и делегација Савета Европе.

Марија Свилар, археолог и вишегодишњи сарадник Завичајног музеја, заједно са Јасмином Живковић, археологом и кустосом Завичајног музеја, организовала је у основним школама „Жарко Зрењанин“ у Великом Лаолу и „Ђура Јакшић“ у Орешковици **презентацију-трибину** посвећену археолошким истраживањима на локалитетима Беловоде (Велико Лаоле) и Селиште у атару села Орешковице.

У оквиру **јавног презентовања културне баштине општине** Петровац на Млави путем медија, активности Завичајног музеја су редовно испраћене путем локалних, регионалних и националних (**радио, тв и писаних**) медија.

Рад педагошко-пропагандног одељења Завичајног музеја Петровац на Млави огледа се и у праћењу и учествовању у раду **друштвених мрежа** - редовним ажурирањем сајта и фејсбука Музеја као главним видовима савремене комуникације.

МУЗЕЈСКА БИБЛИОТЕКА

Путем поклона појединаца, размене са сродним установама и другим музејима и захваљујући сопственој издавачкој делатности, библиотека Завичајног музеја обогаћена је претходне године за 12 наслова. Међумузејском разменом прибављено је 4 наслова – Музеј Војводине (1) и Музеј примењене уметности (2); од Регионалног завода за заштиту споменика културе из Смедерева добијен је један, док је на основу поклона појединаца прибављено 5 наслова – Димитрије Радосављевић из Петровца на Млави (2), Мирјана Ристић и Нада Радовановић из Београда (2), Драгиша Ружић (1). Поред тога, пописана су два наслова из сопствене продукције: „Стари мост петровачки“, историјска монографија Драгана Фелдића из Пожаревца и: „Беловоде, археолошке илустрације“, дупликат каталога изложбе Завичајног музеја из 2009. године. Музејска библиотека сада броји укупно 1108 инвентарисаних библиографских јединица.

ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

Током 2015. године Завичајни музеј – Петровац на Млави, у сарадњи са КПЦ-ом и Народном библиотеком „Ђура Јакшић“ из Петровца на Млави, издао је монографију Драгана Фелдића – „**Стари мост петровачки**“ – публикацију посвећену историји развоја Петровца на Млави. У сарадњи са Културно-просветним центром Петровац на Млави Музеј је издавач споменице "Млавски витез Миљко П. Јовановић", аутори су Јован Д. Петровић и Раде М. Обрадовић. Поред тога, штампани су пропратни флајери и каталози изложби, од којих су значајнији каталози посвећени изложбама: „**Млавске војводе**“ (12 страна), „**Тај светли средњи век**“ (12 страна) и „**Манастир Витовница**“ (24 стране).

ПРОЈЕКТИ У КОЈИМА ЈЕ ЗАВИЧАЈНИ МУЗЕЈ УЧЕСТВОВАО

1. **Буђење свести о националној припадности и култури Влаха са фокусом на младе:** пројекат Савета Европе и општине Петровац на Млави, под покровитељством Европске Уније, у оквиру којег је Завичајни музеј – Петровац на Млави учествовао реализацијом етнолошке изложбе „**Културно наслеђе Влаха у области Млаве**“ и обављањем теренског истраживања у циљу прикупљања материјала за номинацију јела „Жмаре“ као нематеријалног културног добра Србије и допуне материјала за поменуто изложбу.

За потребе реализације изложбе „Културно наслеђе Влаха у области Млаве“, Завичајни музеј је набавио 4 изложбене полице које су наменски израђене за музеолошке поставке и које ће се надаље користити у изложбене сврхе.

Влашко јело жмаре, карактеристично само за неколико села у општини Петровац на Млави, номиноваће се за нематеријално културно добро Србије. Номинација се подноси Етнографског музеју Србије, а кустоси Завичајног музеја су у сарадњи са Даницом Ђокић, етнологом и музејским саветником Народног музеја у Пожаревцу, на терену прикупили сав потребан материјал с тим у вези: аудио и видео записи разговора са људима који припремају жмаре у више насеља општине Петровац на Млави, фотографије, снимци припремања јела и снимци са манифестације „Жумаријаде“ у Кладурову – који ће бити искоришћени како би се монтирао документарни филм о поменутом јелу у вези са његовом номинацијом.

2. **Започнимо живот: пројекат НВО „Човек у невољи“ и Установе за одрасле и старије „Гвозден Јованчићевић“ из Великог Поповца који је финансиран од Европе уније у оквиру пројекта „Отворени загрљај“, а у оквиру којег је Завичајни музеј – Петровац на Млави узео учешћа тиме што је штићеници поменуте Установе омогућно једномесечни волонтерски рад.** Штићеница Светлана Лазаревић је, у просторијама Завичајног музеја (у седишту Музеја и у археолошком депоу Музеја у згради Старе школе), у периоду од 10.08. до 10.09.2015. године волонтирала као помоћни радник хигијеничар са пуним радним временом. Поред тога, учешће Завичајног музеја у оквиру овог пројекта огледа се и у настојању да се шесторо штићеника Установе „Гвозден Јованчићевић“ – који су овим пројектом, настанивши се у објекту обезбеђеном наменски у Петровцу на Млави, започели заједнички живот ван саме Установе у Великом Поповцу – активно социјализују у новом окружењу. Они се с тим у вези редовно позивају на догађаје које Музеј организује и посвећује се посебна пажња њиховим потребама.

ОДРЖАВАЊЕ ПРОСТОРИЈА И ОПРЕМЕ ЗА РАД

У канцеларијама директора и кустоса Завичајног музеја – Петровац на Млави извршена је поправка прозорских крила, као и поправка улазна врата у кустоске канцеларије.

Од опреме, купљене су 2 дрвене полице за књиге, 1 штампач, 1 рачунар и 1 комплет озвучења за галеријски простор Музеја.

Директор

Завичајног музеја

Петровац на Млави

Милица Илић